

BESZÉLGESSÜNK A DROGOKRÓL!

SZKA_210_20

A modul szerzője:
Bányai László

SZOCIÁLIS, ÉLETVITELI
ÉS KÖRNYEZETI KOMPETENCIÁK

10. ÉVFOLYAM

MODULVÁZLAT

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I. RÁHANGOLÁS, A FELDOLGOZÁS ELŐKÉSZÍTÉSE					
I/a Túladagolás					
A	A modul a téma közepébe vágva indul. A tanár 10 tanuló kezébe adja a P1 melléklet alapján elkészített plakátokat. Mindenki felolvassa a lapról a drog nevét és rögtön utána a túladagolásról szóló, vastaggal kiemelt részt. A plakátokat ezután kitűzik a falra, és a foglalkozás ideje alatt végig szem előtt maradnak. 10 perc	Erős érzelmi hatás keltése Befogadás Empátia	Frontális munka – tanulói felolvasás		P1 (Plakátok)
I/b Ki ismer drogos fiataalt?					
A	A tanár gondolatokat fogalmaz meg a drogokkal kapcsolatban, és elmondja, hogy mi mindenről beszélgetnek majd a foglalkozáson. Ezután megkérdezi a tanulókat, hogy ismernek-e olyan fiataalt, aki már szedett drogot. (Természetesen nem kell megnevezni.) Azt is felméri, hogy ki az, aki már látott drogot. 15 perc	A téma személyes közelségbe hozása Őszinteség Nyitottság	Frontális munka – irányított beszélgetés		P2 (Bevezető gondolatok)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I/c Személyes érintettség					
A	A tanulók név nélkül, csak X-ekkel jelölve a választ, kitöltenek egy kérdőívet. A lapokat, írással lefelé fordítva leteszik az asztalra. Ezután a tanár összekeveri őket, és mindenkinek ad egyet. Kérdésenként haladva, a diákok sorban bemondják a náluk lévő kérdőíven szereplő választ, amit a tanár striguláz a nagy poszteren. Miután a feldolgozás végére értek, valaki kérdésenként kiszámolja a válaszok százalékos megoszlását. A többiek – a posztert nézegetve – elmondják, hogy látnak-e olyan adatot, amely meglepi őket. 15 perc	A személyes érintettség és a témához való egyéni viszonyulás feltárása Őszinteség Kíváncsiság Együttműködés	Egyéni munka – írásos válaszadás Egész csoportos gyakorlat – adatfeldolgozás	D1 (Kérdőív)	A felnagyított D1 kérdőív egy poszteren
I/d Miről beszélgetünk?					
A	A kirajzolódó kép alapján a diákok eldöntik, hogy mi mindenről lenne jó beszélgetni a következő két órában. A felmerülő kérdéseket a tanár felírja a táblára. Minden tanuló sorban mond egy olyan témát, ami érdekelné. Ha valaki olyat javasol, ami már szerepel a listán, a tanár vonalat húz mellé. Közösén meghatároznak három olyan nagy témát, amelynek keretében meg tudják vitatni az adott kérdéseket. (Itt van vége az első 45 percnak.) 5 perc	Azoknak a kérdéseknek a kiválasztása és rendszerezése, amelyek leginkább érdeklik az osztályt Kíváncsiság Szóbeli kommunikáció	Frontális munka – javaslatétel szóforgóval	A kitöltött nagy poszter	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II. ÚJ TARTALOM FELDOLGOZÁSA					
II/a Csoportalakítás					
A	A tanár felteszi azt a kérdést, hogy mit gondolnak a diákok arról, vajon le lehet-e szokni a drogról, ha valaki már rendszeres fogyasztóvá vált. A kétféle választ képviselők a terem két részébe állnak. Ezután 4 fős csoportok alakulnak úgy, hogy azokban mindkét nézet képviselői helyet kapjanak. 5 perc	A beszélgető körök kialakítása eltérő vélemények alapján Véleményalkotás Szabálykövetés	Egész csoportos gyakorlat – kiscsoportok alakítása		
II/b Vitassuk meg – A diákok által javasolt 1. téma					
A	A tanár felírja a táblára az első vitatémát, amit a csoportokban megbeszélnek a tanulók, és alatta felsorolja azokat a kérdéseket, amiket jó lenne érintenének a beszélgetés közben. A szövegek ismertetik a csoport gondolatait. 20 perc	Közös gondolkodás az osztályban kiválasztott témáról Véleményalkotás Szóbeli kommunikáció	Csoportmunka – kerekasztal Frontális munka – csoportos szóforgó		Tábla, kréta
II/c Vitassuk meg – A diákok által javasolt 2. téma					
A	Minden csoportból ketten átülnek a mellettük lévőbe. A tanár felírja a táblára a második témakört, most azonban kérdések nélkül. A diákok a korábbihoz hasonló módon beszélgetnek róla, de ezen kívül kérdéseket fogalmaznak, amelyeket mindenképp fel kell tenni, ha a téma mélyére akarunk hatolni. A szövegek megosztják a csoport gondolatait és kérdéseit a többiekkel. (Itt ér véget a második 45 perc.) 20 perc	Közös gondolkodás az osztályban kiválasztott témáról Elemzőkészség Véleményalkotás Szóbeli kommunikáció	Csoportmunka – ötletbörze és kerekasztal Frontális munka – csoportos szóforgó		Tábla, kréta

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II/d Új csoportok alakítása					
A	<p>A tanár felteszi azt a kérdést, hogy mit gondolnak a diákok, vajon szabad-e engedélyezni a könnyű drogok árusítását, vagy indokolt a teljes tiltás. A kétféle választ képviselők a terem két részébe állnak. A tanulók röviden indokolják is a döntésüket.</p> <p>Ezután 4 fős csoportok alakulnak úgy, hogy azokban mindkét nézet képviselői helyet kapjanak, de olyanok ne, akik korábban már korábban is közös csoportban voltak.</p> <p style="text-align: right;">10 perc</p>	<p>Új beszélgető körök kialakítása eltérő vélemények alapján</p> <p>Alkalmazkodás Véleményalkotás Szabálykövetés</p>	<p>Egész csoportos gyakorlat – kiscsoportok alakítása</p>		
II/e Vitassuk meg – A diákok által javasolt 3. téma					
A	<p>A tanár felírja a táblára a harmadik témakört, a hozzá kapcsolódó kérdésekkel együtt. A diákok most azzal kezdik a beszélgetést, hogy mindenki leírja azt a három szót egy kis papírra, ami a témával kapcsolatban először az eszébe jut, és ezeket megmutatják egymásnak. Ezután megpróbálnak közösen választ keresni a táblán lévő kérdésekre.</p> <p>A szóvivők elmondják, hogy milyen szavak jutottak eszükbe a témáról, és ismertetik a körükben kialakult válaszokat.</p> <p style="text-align: right;">20 perc</p>	<p>Közös gondolkodás az osztályban kiválasztott témáról</p> <p>Asszociációs készség Véleményalkotás Szóbeli kommunikáció</p>	<p>Egyéni munka – kapcsolódó fogalmak gyűjtése</p> <p>Csoportmunka – kerekasztal</p> <p>Frontális munka – csoportos szóforgó</p>	Papír, írószer	Tábla, kréta

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
III. AZ ÚJ TARTALOM ÖSSZEFOGLALÁSA, ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS					
III/a Van-e kivezető út?					
	A diákok körbe ülnek, és arról beszélgetnek, hogy vajon van-e kivezető út, és ha igen, melyek ennek az állomásai. Mik jelenthetnek kapaszkodót ezen az úton a drogtól szabadulni akarók számára? Ki-ki mérlegeli azt is, hogy ő vajon tudna segíteni egy ilyen embernek? 10 perc	Lehetőségek közös mérlegelése Összefüggéslátás Szóbeli kommunikáció Önismeret	Frontális munka – beszélgető kör		
III/b Mit adott nekem a foglalkozás?					
A	Végül mindenki mond egy mondatot arról, hogy mi az a gondolat, amit magával visz erről a foglalkozásról. 5 perc	Személyes visszatekintés Önreflexió	Frontális munka – szóforgó		
Kapcsolódó tevékenység					
A	Ha mód van rá, a tanulók közösen megnézhetik a <i>Drogzarándok</i> c. magyar dokumentumfilmet. (2004, 48 perc) Egy bizonyos elképzelés szerint lelki megtisztulás kíséri a fizikai teljesítményt. Ezt az utat választották a film szereplői, hogy kábítószer-függőségükből megpróbáljanak kigyógyulni. Ebben segít nekik a „Drogzarándok program” két vezetője: dr. Rigó Péter pszichiáter főorvos és Csorba Simon művészetterapeuta.	Új ismeretek nyújtása és lehetőség a foglalkozás egyfajta továbbgondolására Érdeklődés Befogadás	Frontális munka – filmnézés		Dokumentumfilm

TANÁRI SEGÉDLETEK

P1 Plakátok

A drogfajtákról szóló alábbi kártyákat olyan méretre nagyítva kell elkészíteni, hogy miután kitűztük azokat a falra, viszonylag távolabbról is olvashatók legyenek.

1.	Marihuána
	<p><i>Formája:</i> növény szárának és leveleinek összeőrölt formája.</p> <p><i>Hatásai:</i> szájszárazság, enyhe szédülés, feldobottság érzése, nevető rohamok, gátlások oldódása, kitágult pupillák, bedagadt szemek, esetleg hallucinációk, illúziók. Pszichikai függőséget okoz, a kemény drogok előszobájának nevezik.</p> <p><i>Túladagolása:</i> hányinger, álmoságérzet (ún. bealvás), amelynél fennáll az aspiratio veszélye, ami azt jelenti, hogy a fogyasztó megfulladhat a saját hányadékától. Előfordulhat fokozott szívműködés és a vérnyomás drasztikus ingadozása.</p>

2.	Hasis
	<p><i>Formája:</i> a cannabis virágzó ágvégződéseinek gyantája.</p> <p><i>Hatásai:</i> szájszárazság, szédülés, fokozott szív működés, koordinálatlan mozgás, nevetés-kényszer, bódultság, esetleges hallucinációk, időérzék elvesztése, kitágult pupillák, bedagadt szemek, lappangó lelki, személyiségi problémák felszínre kerülése.</p> <p><i>Túladagolása:</i> hányinger, álmoságérzet (ún. bealvás), amelynél fennáll az aspiratio veszélye, ami azt jelenti, hogy a fogyasztó megfulladhat a saját hányadékától. Előfordulhat fokozott szív működés és a vérnyomás drasztikus ingadozása.</p> <p><i>Elvonási tünetei:</i> erős pszichikai függőséget okoz! Kialakul a drogfogyasztókra jellemző élet, a kötelezettségek iránti közömbösség.</p>
3.	Speed
	<p><i>Formája:</i> fehér, sárga vagy rózsaszín por, ill. tablettá.</p> <p><i>Hatása:</i> 10–30 percen belül jelentkezik. Fáradtság- és éhségérzet elmúlása, agyi és testi teljesítőképesség, szív működés, anyagcsere, izzadás fokozódása, szájszárazság. Növeli az agresszivitást, gyakran a hallucinációkat. Rendszeres használata legkésőbb 2 éven belül teljesen tönkreteszi a belső szerveket (szív, máj, vese), esetlegesen halált okoz.</p> <p><i>Túladagolása:</i> már az első alkalommal is halálos lehet. Rendkívül veszélyes, mert fennáll a szívinfarktus vagy az agyvérzés veszélye, azonnali orvosi beavatkozásra van szükség.</p> <p><i>Elvonási tünetei:</i> a szer kiürülése (kialvása) után mély depresszió léphet fel. Elvonáskor jellemző a levertség, lábszár-, illetve alkarfájdalmak.</p>

4.	Extasy
	<p><i>Formája:</i> tableta, amely legtöbbször kedves figurákat ábrázol.</p> <p><i>Hatása:</i> hasonló a speed hatásához, de lényegesen erősebb érzelmi típusú hatása van. Kikapcsolja a szervezet védekező mechanizmusait (éhség-, szomjúság-, fáradtságérzet), emeli a testhőmérsékletet, többszörös szív-, vese- és májterhelést idéz elő. A meglévő alaphangulat fokozódása (függetlenül attól, hogy az milyen irányú). Hosszútávú használata máj-, vese- és agykárosodást okoz.</p> <p><i>Túladagolása:</i> már az első alkalommal is halálos lehet, akár egyetlen tablettától is túlérzékenység vagy szennyezett tableta esetén! Rendkívül veszélyes, mert fennáll a szívinfarktus vagy az agyvérzés veszélye, azonnali orvosi beavatkozásra van szükség.</p> <p><i>Elvonási tünetei:</i> ugyanaz, mint a speednél. A halálos dózis az anyagtól függően akár 1-2 tableta is lehet. Az illegális előállítás miatt a tablettáknak gyakran ismeretlen szennyezőanyag-tartalmuk van, ez tovább növeli a mérgezés veszélyét.</p>

5.	LSD
	<p><i>Formája:</i> Európában bélyegként, az USA-ban folyadék, tablettá vagy kapszula formájában is előfordul. (Az LSD bélyeg lényegesen kisebb, mint a postai bélyeg.)</p> <p><i>Hatása:</i> Hallucinogén, 30–45 percen belül fejt ki hatását, amely 8–12 órán keresztül tart. A tárgyak elfolyóvá válnak, a térérzékelés megváltozik, az érzelmekeket pozitív és negatív irányba egyaránt fokozza. Kényszerképzeteket, helyzetmegítélési zavarokat, félelmeket, pánikbetegséget, tudathasadásos tünetegyüttest, öngyilkosságvágyat, mély depressziót idézhet elő. Súlyos személyiségzavarokat okozhat, lappangó elmebetegséget hozhat a felszínre. Előfordulhat, hogy a használó soha nem jön ki az LSD-„álomból”.</p> <p><i>Túladagolása:</i> hányinger, pulzus váltakozása, pszichotikus tünetek, dühkitörések, pánikszzerű félelmek.</p> <p><i>Elvonási tünetei:</i> erős pszichikai függőséget okoz, előfordulhat depresszió, végtagfájdalmak az amfetamin jelenléte miatt.</p>

6.	Ópium
	<p>Mákgubóból nyerik különféle eljárásokkal.</p> <p><i>Hatása:</i> Kis mértékben afrodisziákum (potencianövelő), nagy mennyiségű, hosszútávú használata impotenciát okozhat. Hatása a hozzáadott szerekteől függően széles skálán mozog. Nagymértékben tartalmaz mellékalkaloidot, ezért fogyasztása kifejezetten veszélyes.</p> <p><i>Túladagolása:</i> mély, álomszerű eszméletvesztés után légzésbénulás.</p>

7.	Morfium
	<p>Az ópiumból vonják ki.</p> <p><i>Hatása:</i> Eufórikus, súlytalan lebegéshez hasonló állapot. A tudatos világtól való teljes elrugaskodás, tökéletes álomvilág.</p> <p><i>Túladagolása:</i> mély, álomszerű eszméletvesztés után légzésbénulás.</p> <p><i>Elvonási tünetek:</i> Erős lelki és fizikai függőséget okoz fájdalomcsillapító hatása miatt. Ha a beteg nem jut megfelelő mennyiségű droghoz, erős fizikai fájdalmat érez, és ebbe bele is halhat. Tipikus elvonási tünet továbbá a remegés, hasmenés, pánikszerű idegesség. A leszokás orvosi segítség nélkül szinte lehetetlen.</p>
8.	Heroin
	<p><i>Formája:</i> fehér vagy barnás por, oldat.</p> <p><i>Hatása:</i> Személytelen boldogság, eufória. Gyomor- és májkárosodást okoz, idővel a szervezet teljes pusztulását idézi elő.</p> <p><i>Túladagolása:</i> mély, álomszerű eszméletvesztés után légzésbénulás.</p> <p><i>Elvonási tünetek:</i> A morfium elvonási tünetei kb. hatszoros intenzitással.</p>

9.	Kokain
	<p><i>Formája:</i> fehér por.</p> <p><i>Hatása:</i> Fokozza a testi és szellemi teljesítőképességet, eufórikus állapotot idézhet elő. Megszünteti a fáradtság-, szomjúság- és éhségérzetet. Enyhén hallucinogén. Kiürülésekor depressziót, levertséget, agressziót, negatív képzeteket okoz.</p> <p><i>Túladagolása:</i> eszméletlen állapot, drasztikus vérnyomásesés, akut szívhalál.</p> <p><i>Elvonási tünetek:</i> Erős pszichikai függőséget okoz, de előfordulhatnak testi hiányjelenségek is.</p>

10.	Crack
	<p><i>Formája:</i> sárgásbarna, szilárd, törekeny anyag. Kristályok formájában kerül forgalomba.</p> <p><i>Hatása:</i> A legalattomosabb, leggyilkosabb kábítószer. Többnyire szennyezett, és használata rövid időn belül halálhoz vezet. Drasztikusan emeli a vérnyomást. Rövid ideig tartó eufórikus hatását mély depresszió követi. Rendszeres használata pszichózist, agresszivitást, antiszocializálódást, üldözési mániát, gyors lezüllést okoz. Rendkívül erős függőséget okoz.</p> <p><i>Túladagolása:</i> Drasztikus vérnyomás- és pulzusnövekedés, szívroham vagy agyvérzés.</p> <p><i>Elvonása:</i> Elviselhetetlenül erős pszichikai elvonási tünetek: hallucinációk, víziók, pánikreakciók. A crackfüggők mindenre képesek adagjuk megszerzéséért! Testi hiányjelenség: tipikus szürke, petyhüdt, megereszkedett bőr. A leszokás szinte lehetetlen (még a heroinról való leszokásnál is nehezebb).</p>

P2 Bevezető gondolatok

Ahogy az előbbi felolvasásból is hallhattátok, sokféle kábítószer létezik, eltérő hatásokkal és veszélyességgel. Van olyan köztük, amelyik a testünk ellen fordul, és van, amelyik elsősorban a szellemet, a pszichét támadja meg. Nem véletlenül fél a társadalom a kábítószerektől. Egy tudatmódosított ember megbízhatatlan. Gyakran össze-vissza beszél, kifecsegi a titkokat, néha agresszív, máskor teljesen befolyásolható minden önkontroll nélkül. Ijesztő még a hozzászokás, függőség lehetősége, a terjesztés módja és az a tény, hogy a drogozás sajnos sok bűnös dologgal összekapcsolódik.

P3 Felhasználható kérdések a beszélgetésekhez

Ismeritek-e a drogfajtákat, tudjátok-e, melyiknek milyen hatása van?
Jól működik-e szerintetek a felvilágosítás ezen a téren?
Van-e visszatartó ereje ezen a téren az ismereteknek?

Mit jelent az, hogy felelősséggel tartozom magamért, a barátaimért, az ismerőseimért?
El lehet-e, el kell-e határozni: én soha nem fogom kipróbálni?

Miért lehet lelki megtisztulással harcolnunk a függőség ellen?
Mi a szerepe a gyógyulásban a támogató, megértő barátnak, társaknak?